

**2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού
«Το δικαίωμα στην ανάπαυση και το παιχνίδι»**

Πρόεδρος: ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Αντιπρόεδρος: ΟΛΧΑΒΑ ΜΑΡΤΙΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου	3
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού	4
3. Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού: ρόλος και αρμοδιότητες	4
4. Άρθρο 31 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού	5
5. Επεξήγηση Ορολογίας	5
6. Ανάλυση του άρθρου 31 του Συμφώνου με βάση τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής	6
7.1 Ειδικότερα ζητήματα	7
7.2 Παιδιά που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής για να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με το άρθρο 31.	9
8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	10
9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	10
10. Ηλεκτρονικές Πηγές	10
11. Βιβλιογραφία	11

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας καλωσορίσουμε στη 2η Μαθητική Προσομοίωση: “Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη”, και συγκεκριμένα στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ως μέλη αυτής της Επιτροπής, καλείστε να ασχοληθείτε με πολύ σημαντικά ζητήματα που αφορούν την προστασία του δικαιώματος στην ανάπαυση και το παιχνίδι παραθέτοντας τις προτάσεις σας πάνω σε αυτά.

Ευελπιστώντας πως αυτή η εμπειρία θα είναι μοναδική για εσάς και πως θα αποτελέσει εφελκτήριο για να γνωρίσετε καλύτερα και σε βάθος τον κόσμο των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και ειδικότερα των δικαιωμάτων μιας εκ των πιο ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, των παιδιών, δημιουργήσαμε τον ακόλουθο Οδηγό Μελέτης. Σκοπός του είναι να σας βοηθήσει στην προετοιμασία σας και να σας δώσει τα κατάλληλα ερεθίσματα για προσωπική αναζήτηση και για εύρεση ιδεών και προτάσεων με στόχο έναν καλύτερο κόσμο.

Ανυπομονούμε να σας γνωρίσουμε από κοντά και να σας βοηθήσουμε με κάθε δυνατό τρόπο ώστε αυτή η εμπειρία σας να σας δώσει γνώσεις, να σας ευαισθητοποιήσει και να σας δώσει το κίνητρο να ασχοληθείτε στο μέλλον με την προάσπιση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, μια διαδικασία δύσκολη αλλά ταυτόχρονα η πιο σημαντική.

Καλή επιτυχία και καλή διασκέδαση σε όλους!

Με εκτίμηση,

Ζαχαριάς Γεώργιος, Πρόεδρος
Ολγάβα Μαρτίνα, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την *«ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»*.

Βασισμένη στους σκοπούς αυτούς, η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 20 Νοεμβρίου του 1989, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η Σύμβαση αυτή, ορίζει τις ειδικές ανάγκες και δικαιώματα των παιδιών μέσα από τα άρθρα της. Όλες οι χώρες που την έχουν επικυρώσει είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν θετικά μέτρα για την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών, όπως ορίζει η Σύμβαση, και να καταθέτουν εκθέσεις περιοδικά κάθε 5 χρόνια στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Το δικαίωμα του παιδιού στην ανάπαυση και το παιχνίδι κατοχυρώνεται στο άρθρο 31 της παρούσας Σύμβασης. Η Σύμβαση συμπληρώνεται με τρία προαιρετικά πρωτόκολλα. Το τρίτο που υιοθετήθηκε το 2011 δίνει δικαίωμα στα παιδιά να καταθέσουν ενώπιον της επιτροπής αναφορά όταν το κράτος παραβιάζει τα δικαιώματά τους (η Ελλάδα κύρωσε τα δύο πρωτόκολλα, δεν κύρωσε το τρίτο για ατομική αναφορά).

3. Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού: ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι ένα όργανο συγκροτούμενο από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και προβλέπεται από τη Σύμβαση με σκοπό να επιβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων αυτής από τα κράτη – μέρη, όπως επίσης και των δύο επιπρόσθετων Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση τα οποία αφορούν την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνογραφία και εκπόρνευση, όπως επίσης και το ρόλο τους σε συνθήκες πολέμου.

Όλα τα κράτη μέρη της Σύμβασης οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων της Σύμβασης στο εσωτερικό τους. Στην πράξη, τα κράτη μέρη οφείλουν να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους με τις διατάξεις της Σύμβασης. Αυτές οι εκθέσεις εξετάζονται από την Επιτροπή που στη συνέχεια εκδίδει και αποστέλλει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέρη τις «Παρατηρήσεις» της επί αυτών. Συχνά η Επιτροπή ζητά από τα κράτη διευκρινίσεις ή κυρώσεις κι άλλων διεθνών συμβάσεων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού. Επίσης, η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει ατομικές προσφυγές για παραβιάσεις των διατάξεων της Σύμβασης. Τέλος, η Επιτροπή στην προσπάθειά της να διευκολύνει τα κράτη μέρη στην καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων της, ερμηνεύει τις διατάξεις της Σύμβασης και δημοσιεύει τα «Γενικά Σχόλια» για συγκεκριμένα ζητήματα και θεματικές.

4. Άρθρο 31 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται και προάγουν το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και ενθαρρύνουν την προσφορά κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

5. Επεξήγηση Ορολογίας

Ανάπαυση: Ως ανάπαυση ορίζεται το δικαίωμα των παιδιών να απολαμβάνουν επαρκή χρόνο ξεκούρασης από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και λοιπές ενασχολήσεις με σκοπό να διασφαλιστεί η καλή τους ψυχική και σωματική κατάσταση. Ακόμη, εντάσσεται στο παραπάνω δικαίωμα και η παροχή επαρκούς ύπνου που συμβάλλει στην ανάπαυση και την ξεκούραση.

Παιχνίδι: Ως παιχνίδι ορίζουμε όλες τις δραστηριότητες και δράσεις όπου τα παιδιά αποφασίζουν αν και πότε θα τις πράξουν δίχως οποιοδήποτε εξαναγκασμό από άλλα άτομα. Η έννοια του παιχνιδιού περιλαμβάνει τη φυσική, ψυχολογική και συναισθηματική δραστηριότητα, είτε ατομικά, είτε ομαδικά. Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι ο ψυχαγωγικός χαρακτήρας, η διασκέδαση και η ευχαρίστηση με στόχο την υγιή ανάπτυξη του παιδιού.

6. Ανάλυση του άρθρου 31 του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής

- Γενικό Σχόλιο αριθμός 17 (2013).

Το Γενικό Σχόλιο 17 είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς επεξηγεί τη χρήση του άρθρου 31 της Σύμβασης (το Δικαίωμα στην Ανάπαυση και το Παιχνίδι), αναδεικνύοντας τη μεγάλη χρησιμότητα του και τη σημασία του.

Η διεθνής κοινότητα έχει αναγνωρίσει τη σημαντικότητα του περιεχομένου του παρόντος άρθρου ήδη από το 1959 στη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Παιδιού (πρόδρομο της Σύμβασης). Όμως, υπάρχει ιδιαίτερη ανησυχία ως προς την εφαρμογή του, καθώς συχνά αγνοείται από τις κυβερνήσεις κατά την άσκηση πολιτικής και το δικαίωμα στην ανάπαυση και το παιχνίδι συχνά αντιμετωπίζεται ως ένα «δευτερεύον», ήσσονος σημασίας δικαίωμα σε σύγκριση με άλλα. Ως συνέπεια, η σχετική νομοθεσία είναι ανύπαρκτη ή πολύ αδύναμη, υπάρχει έλλειψη επενδύσεων

σε αντίστοιχα μέτρα (πχ. εγκαταστάσεις αναψυχής για τα παιδιά) και ως εκ τούτου, τα παιδιά αγνοούνται στο επίπεδο λήψης αποφάσεων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μερικές κατηγορίες παιδιών χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης (παιδιά- μέλη μειονοτήτων, παιδιά με ειδικές ανάγκες κλπ.), το πρόβλημα λαμβάνει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις.

Επιστρέφοντας στο άρθρο αυτό κάθε αυτό, μπορεί να διαπιστωθεί σύμφωνα με το σχόλιο της Επιτροπής, γιατί είναι τόσο σημαντικό και γιατί η παραμέληση στην εφαρμογή του επιφέρει συνέπειες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Αρχικά, κάθε μέρος του άρθρου έχει ως στόχο να εμπλουτίσει τη ζωή των παιδιών, συμβάλλοντας στην υγιή ανάπτυξή τους και στην ευτυχία τους. Περιβάλλοντα στα οποία το δικαίωμα στην ανάπαυση και στο παιχνίδι όπως επίσης και στις δημιουργικές δραστηριότητες (πολιτισμό και τέχνες όπως ορίζει το άρθρο 31), χρήζει πλήρους εφαρμογής και είναι διαθέσιμα για όλα τα παιδιά, έχει αποδειχθεί σύμφωνα με έρευνες που αναφέρει η Επιτροπή, ότι βελτιώνονται πολλές δεξιότητες και φυσικές λειτουργίες. Επιπλέον, η ανάπαυση προσφέρει την ενέργεια και το κίνητρο στο να ενεργοποιηθεί το παιδί και να συμμετάσχει σε περισσότερες δραστηριότητες. Το παιχνίδι και οι δημιουργικές δραστηριότητες είναι εξαιρετικά σημαντικά για την υγεία και την ανάπτυξη των παιδιών, όπως επίσης και για τη βελτίωση δεξιοτήτων και χαρακτηριστικών τους. Παραδείγματος χάρη, η συμμετοχή σε παιχνίδια δημιουργεί αυτοπεποίθηση, οδηγεί σε σωστή κοινωνικοποίηση μέσω της συνεργασίας με συνομήλικους και βελτιώνει τη συναισθηματική και γνωστική τους αντίληψη.

Ακόμη, διάφορα είδη δημιουργικών παιχνιδιών, οδηγούν στην ανάπτυξη των λειτουργιών του εγκεφάλου, ειδικά τα πρώτα έτη της παιδικής ηλικίας, ενώ η δημιουργικότητα και η ενασχόληση με συλλογικά παιχνίδια οδηγεί τα παιδιά στο να διαπραγματεύονται με άλλους, να λαμβάνουν αποφάσεις, να δοκιμάζουν νέες εμπειρίες και να δημιουργούν την ταυτότητά τους μέσω τέτοιου είδους ερεθισμάτων.

Στο συγκεκριμένο ζήτημα, η θέση των γονέων και γενικότερα των ενηλίκων είναι ιδιαίτερα σημαντική. Οφείλουν να προωθούν τα παιδιά σε δημιουργικές δραστηριότητες, να τα αφήνουν να λαμβάνουν πρωτοβουλίες, και ακόμη καλύτερα να συμμετέχουν σε παιχνίδια μαζί τους ώστε να δημιουργηθεί μια καλύτερη σχέση κατανόησης των αναγκών και επιθυμιών των παιδιών. Η ώθηση αυτή προς το παιχνίδι και την χαλαρότητα που απαιτεί η παιδική ηλικία είναι ιδιαίτερα σημαντική προς ανάπτυξη σωστών κοινωνικών συμπεριφορών, μέσω της αλληλεπίδρασης με άλλα άτομα, όπως π.χ. ο αλληλοσεβασμός και η κατανόηση.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 31, στο δικαίωμα με την ανάπαυση και το παιχνίδι προσθέτεται η ανάγκη ενασχόλησης και με δημιουργικές δραστηριότητες όπως οι τέχνες και ο πολιτισμός. Η ενασχόληση των παιδιών με την πολιτιστική ζωή της κοινωνίας στην οποία ζουν (συμμετοχή π.χ. σε πολιτιστικά δρώμενα όπως τοπικοί παραδοσιακοί χοροί) είναι ιδιαίτερη σημαντική ώστε να αναπτυχθεί η αίσθηση του ανήκειν, λαμβάνοντας πολλαπλά ερεθίσματα και δημιουργώντας σιγά σιγά τη δική τους ταυτότητα. Ακόμη, τα παιδιά είναι οι μελλοντικοί εκφραστές της κοινωνίας και οι μόνοι που μπορούν να διαωρίσουν την παράδοση τους. Η συμμετοχή τους σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες βοηθούν στο να ανοίξουν οι ορίζοντες τους και να οδηγηθούν στην αποδοχή της διαφορετικότητας και της αμοιβαίας κατανόησης.

Υπάρχουν όμως καταστάσεις οι οποίες δυσχεραίνουν την εφαρμογή του δικαιώματος αυτού. Η βία, σωματική και ψυχολογική, σε μέρη όπως το σχολείο ή το σπίτι, η αντίληψη ότι το παιχνίδι είναι διασκεδαστικό μόνο όταν είναι ηλεκτρονικό και τα στοχευόμενα παιχνίδια τα οποία προωθούνται μέσω των διαφημίσεων όπως επίσης και η αύξηση του αστικού πληθυσμού εμποδίζουν συχνά την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και τη συμμετοχή σε δραστηριότητες. Η παιδική εργασία σε ορισμένες χώρες, η παραμονή στο σπίτι και η έλλειψη κοινωνικοποίησης καθώς και οι μεγάλες απαιτήσεις των σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών, μειώνουν τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών εμποδίζοντας την απόλαυση του δικαιώματος στην ανάπαυση και το παιχνίδι. Το συγκεκριμένο δικαίωμα όμως, θεωρείται ως ιδιαίτερα σημαντικό, ίσο με το δικαίωμα στη διατροφή, στην εκπαίδευση και στην υγεία των παιδιών. Δίχως την ανάπαυση το παιδί δεν έχει την ενέργεια και το κίνητρο να συμμετάσχει σε δραστηριότητες και να ενεργοποιηθεί βελτιώνοντας τις δεξιότητες του, ενώ η απουσία παιχνιδιού οδηγεί σε παρόμοια δυσάρεστα αποτελέσματα με μη αναστρέψιμες ψυχολογικές και σωματικές συνέπειες. Ειδικότερα ζητήματα που παρουσιάζονται και προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν θα παρουσιαστούν αμέσως παρακάτω.

7. Ειδικότερα ζητήματα

Η έλλειψη αναγνώρισης της σπουδαιότητας του παιχνιδιού και της αναψυχής αποτελεί το βασικό ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα. Σε πολλά μέρη του κόσμου, το παιχνίδι θεωρείται ως "έλλειμμα", χρόνος που δαπανάται σε επιτόλαιη ή μη παραγωγική δραστηριότητα που δεν έχει καμία εγγενή αξία. Οι γονείς, οι φροντιστές και οι δημόσιοι υπάλληλοι συνήθως δίνουν μεγαλύτερη προτεραιότητα στη μελέτη ή στην οικονομική δουλειά παρά στο παιχνίδι, το οποίο συχνά θεωρείται θορυβώδες, βρώμικο, και ενοχλητικό. Επιπλέον, οι ενήλικες συχνά στερούνται την εμπιστοσύνη, την ικανότητα ή την κατανόηση για να υποστηρίξουν το παιχνίδι των παιδιών και να αλληλεπιδρούν μαζί τους με παιχνιδιάρικο τρόπο.

Άλλος ένας παράγοντας είναι τα επικίνδυνα περιβάλλοντα. Κάποια περιβάλλοντα που επηρεάζουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 31 μπορούν είτε να χρησιμεύσουν ως παράγοντες προστασίας ή κινδύνου για την υγεία, την ανάπτυξη και την ασφάλεια των παιδιών. Όσον αφορά τα μικρότερα παιδιά, οι χώροι που παρέχουν ευκαιρίες εξερεύνησης και δημιουργικότητας θα πρέπει να επιτρέπουν στους γονείς και τους φροντιστές να διατηρούν την επίβλεψη, μεταξύ άλλων μέσω επαφής με τα μάτια και τη φωνή. Τα παιδιά χρειάζονται πρόσβαση σε χώρους χωρίς αποκλεισμούς που δεν ενέχουν κινδύνους και κοντά στα δικά τους σπίτια.

Η πλειοψηφία των φτωχών παιδιών του κόσμου αντιμετωπίζει φυσικούς κινδύνους όπως το μολυσμένο νερό, ανοικτά συστήματα αποχέτευσης, υπερπλήρεις πόλεις, ανεξέλεγκτη κίνηση, κακό φωτισμό του δρόμου και δρόμοι με αυξημένη κυκλοφορική συμφόρηση. Οι ανθρωπίνι παράγοντες μπορούν επίσης να συνδυαστούν για να θέσουν τα παιδιά σε κίνδυνο στο δημόσιο περιβάλλον: υψηλά επίπεδα εγκληματικότητας και βίας. Ακόμη και όταν υπάρχουν πάρκα, παιδικές χαρές, αθλητικές εγκαταστάσεις και άλλες διατάξεις, μπορεί συχνά να βρίσκονται σε θέσεις όπου τα παιδιά βρίσκονται σε κίνδυνο, χωρίς εποπτεία και εκτεθειμένα σε

κινδύνους. Οι κίνδυνοι που τίθενται από όλους αυτούς τους παράγοντες περιορίζουν σοβαρά τις ευκαιρίες των παιδιών για ασφαλή παιχνίδι και αναψυχή.

Επιπλέον, σε πολλά μέρη του κόσμου, μειώνεται η ανοχή των παιδιών σε δημόσιους χώρους. Η εισαγωγή, για παράδειγμα, της απαγόρευσης της κυκλοφορίας στα παιδιά. κοινοτήτων ή πάρκων · μειωμένη ανοχή θορύβου · παιδικές χαρές με αυστηρούς κανόνες για "αποδεκτή" συμπεριφορά παιχνιδιού · οι περιορισμοί στην πρόσβαση στα εμπορικά κέντρα δημιουργούν μια αντίληψη των παιδιών ως "προβλήματα". Ο αποκλεισμός των παιδιών έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ανάπτυξή τους ως πολιτών. Η κοινή εμπειρία των περιεκτικών δημόσιων χώρων από διάφορες ηλικιακές ομάδες χρησιμεύει στην προώθηση και ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών και στην ενθάρρυνση των παιδιών να αναγνωρίζονται ως πολίτες με δικαιώματα.

Άλλος ένας πολύ σημαντικός λόγος είναι ο φόβος για τους φυσικούς και ανθρώπινους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα παιδιά στο τοπικό τους περιβάλλον οδηγεί, σε ορισμένα μέρη του κόσμου, σε αυξανόμενα επίπεδα παρακολούθησης και εποπτείας, με επακόλουθους περιορισμούς στην ελευθερία τους να παίζουν και ευκαιρίες για αναψυχή. Επιπλέον, τα ίδια τα παιδιά μπορούν να αποτελέσουν απειλή για άλλα παιδιά στις δραστηριότητες παιχνιδιού και αναψυχής τους - για παράδειγμα, ο εκφοβισμός, η κατάχρηση των μικρότερων παιδιών από τα μεγαλύτερα παιδιά και η πίεση των ομάδων για ανάληψη υψηλού κινδύνου. Ενώ τα παιδιά δεν πρέπει να εκτίθενται σε βλάβη στην πραγματοποίηση των δικαιωμάτων τους βάσει του άρθρου 31, ένας ορισμένος βαθμός κινδύνου και πρόκλησης είναι αναπόσπαστο μέρος των παιγνίων και των δραστηριοτήτων αναψυχής και αποτελεί απαραίτητο στοιχείο των πλεονεκτημάτων αυτών των δραστηριοτήτων. Απαιτείται ισορροπία μεταξύ, αφενός, της ανάληψης δράσης για τη μείωση των απαράδεκτων κινδύνων στο περιβάλλον των παιδιών, όπως το κλείσιμο των τοπικών δρόμων στην κυκλοφορία, η βελτίωση του φωτισμού του δρόμου ή η δημιουργία ασφαλών ορίων για σχολικές παιδικές χαρές και, αφετέρου, η ενημέρωση, παρέχοντας στα παιδιά τη δυνατότητα να λαμβάνουν τις απαραίτητες προφυλάξεις για να ενισχύσουν τη δική τους ασφάλεια.

Η έλλειψη πρόσβασης στη φύση. Οι αναμνήσεις του παιδικού παιχνιδιού και του ελεύθερου χρόνου στη φύση ενισχύουν τους πόρους με τους οποίους μπορούμε να αντιμετωπίσουμε το άγχος, να εμπνεύσουμε μια αίσθηση πνευματικού θαύματος και να ενθαρρύνουμε τη διαχείριση της γης. Το παιχνίδι σε φυσικό περιβάλλον συμβάλλει επίσης στην ευκινησία, την ισορροπία, τη δημιουργικότητα, την κοινωνική συνεργασία και τη συγκέντρωση. Σε έναν ολοένα και περισσότερο αστικοποιημένο και ιδιωτικοποιημένο κόσμο, η πρόσβαση των παιδιών σε πάρκα, κήπους, δάση, παραλίες και άλλες φυσικές περιοχές διαβρώνεται και τα παιδιά σε αστικές περιοχές με χαμηλό εισόδημα είναι πιθανότερο να μην έχουν επαρκή πρόσβαση σε χώρους πρασίνου.

Πολύ μεγάλη επιρροή έχει η πίεση για τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα. Πολλά παιδιά σε πολλά μέρη του κόσμου στερούνται των δικαιωμάτων τους βάσει του άρθρου 31 ως συνέπεια της έμφασης στην επίσημη ακαδημαϊκή επιτυχία. Υπερβολικά διαρθρωμένα και προγραμματισμένα χρονοδιαγράμματα που επιβάλλονται και αποφασίζονται από τους ενήλικες.

Η φροντίδα και η ανάπτυξη παιδικής μέριμνας σε πολλές χώρες επικεντρώνεται αποκλειστικά σε θέματα επιβίωσης των παιδιών χωρίς να δίνεται προσοχή στις συνθήκες που επιτρέπουν στα παιδιά να ευδοκιμήσουν. Για αυτό το λόγο πολύ συχνά παραμελούνται τα αναπτυξιακά προγράμματα του άρθρου 31. Μεταξύ των άλλων υπάρχει μεγάλη έλλειψη επενδύσεων σε πολιτιστικές και καλλιτεχνικές ευκαιρίες για τα παιδιά. Η πρόσβαση των παιδιών σε πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες συχνά περιορίζεται από διάφορους παράγοντες, είτε λόγω έλλειψης γονικής υποστήριξης, κόστος πρόσβασης, έλλειψη μεταφορών κτλ.

Τέλος ο ρόλος των ηλεκτρονικών μέσων που αυξάνεται και επηρεάζει όλο και πιο πολύ την καθημερινότητα των παιδιών. Τα παιδιά σε όλες τις περιοχές του κόσμου περνούν αυξανόμενα χρονικά διαστήματα που ασχολούνται με ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες, τόσο ως καταναλωτές όσο και ως δημιουργοί, μέσω διάφορων ψηφιακών πλατφορμών και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Σήμερα, τα παιδιά μετακινούνται απρόσκοπτα ανάμεσα σε offline και σε απευθείας σύνδεση περιβάλλοντα. Η πρόσβαση στο ίντερνετ και τα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης έχει κεντρική σημασία για την υλοποίηση των δικαιωμάτων του άρθρου 31 στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Υπάρχουν πλέον πολλά αποδεικτικά στοιχεία που δείχνουν το βαθμό στον οποίο αυτά τα περιβάλλοντα, καθώς και ο χρόνος που δαπανούν τα παιδιά για να αλληλεπιδράσουν μαζί τους, μπορούν επίσης να συμβάλουν σε σημαντικό κίνδυνο και βλάβη στα παιδιά. Αυτό συνδέεται και με το μάρκετινγκ και εμπορευματοποίηση του παιχνιδιού. Πολλά παιδιά και οι οικογένειές τους εκτίθενται σε αυξανόμενα επίπεδα μη ελεγχόμενης εμπορευματοποίησης και εμπορίας από τους κατασκευαστές παιχνιδιών και παιχνιδιών.

7.2 Παιδιά που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής για να πραγματοποιήσουν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με το άρθρο 31.

Εστιάζοντας, αρχικά, στο γυναικείο φύλο παρατηρούνται φαινόμενα ανισότητας. Ο συνδυασμός σημαντικών βαρών εγχώριων ευθυνών και αδελφικής και οικογενειακής φροντίδας, οι προστατευτικές ανησυχίες των γονέων, η έλλειψη κατάλληλων εγκαταστάσεων και οι πολιτιστικές υποθέσεις που επιβάλλουν περιορισμούς στις προσδοκίες και τη συμπεριφορά των κοριτσιών μπορούν να μειώσουν τις ευκαιρίες τους να απολαμβάνουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 31, ιδίως κατά τα εφηβικά έτη. Επιπλέον, η διαφοροποίηση των φύλων σε ό, τι θεωρείται παιχνίδι κοριτσιών και αγοριών και η οποία ενισχύεται ευρέως από τους γονείς, τους φροντιστές, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους παραγωγούς / κατασκευαστές παιχνιδιών και παιχνιδιών χρησιμεύει για τη διατήρηση των παραδοσιακών διαφορών ρόλων μεταξύ των φύλων στην κοινωνία.

Επιπλέον, τα παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας χρήζουν ιδιαίτερης φροντίδας: η έλλειψη πρόσβασης σε εγκαταστάσεις, η ανικανότητα να αντέξουν το κόστος συμμετοχής, οι επικίνδυνες και παραμελημένες γειτονιές, η αναγκαιότητα εργασίας και η αίσθηση της αδυναμίας και της περιθωριοποίησης εξαλείφουν όλα τα φτωχότερα παιδιά από την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων δικαιωμάτων στο άρθρο 31.

Πολύ κρίσιμο ζήτημα είναι επίσης, τα παιδιά με αναπηρία και δυσκολίες στην κίνηση. Πολλαπλά εμπόδια εμποδίζουν την πρόσβαση των παιδιών με αναπηρία στα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 31, συμπεριλαμβανομένου του

αποκλεισμού από το σχολείο. άτυπες και κοινωνικές αρένες όπου σχηματίζονται φιλίες και όπου λαμβάνουν χώρα το παιχνίδι και η ψυχαγωγία, φυσική έλλειψη πρόσβασης, μεταξύ άλλων, σε δημόσιους χώρους, πάρκα, παιδικές χαρές, με αποτέλεσμα να απομονώνονται στο σπίτι.

Ακόμη, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε παιδιά που βρίσκονται σε ιδρύματα: Πολλά παιδιά περνούν όλο ή μέρος της παιδικής τους ηλικίας σε ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, οικιακών σπιτιών και σχολείων, νοσοκομείων, κέντρων κράτησης και σπιτιών, όπου οι ευκαιρίες για παιχνίδι, αναψυχή και συμμετοχή σε πολιτιστικές και πολιτιστικές δραστηριότητες η καλλιτεχνική ζωή μπορεί να περιοριστεί ή να απορριφθεί.

Τέλος, μια κατηγορία που φαίνεται να βρίσκεται στην επικαιρότητα είναι τα παιδιά από αυτόχθονες και μειονοτικές κοινότητες: Οι εθνικές, θρησκευτικές, φυλετικές διακρίσεις μπορούν να εξαιρέσουν τα παιδιά από την πραγματοποίηση των δικαιωμάτων τους σύμφωνα με το άρθρο 31. Η εχθρότητα, οι πολιτικές εξομοίωσης, η απόρριψη, η βία και οι διακρίσεις μπορεί να οδηγήσουν σε εμπόδια στην απόλαυση των αυτοχθόνων και των μειονοτήτων τα παιδιά των δικών τους πολιτιστικών πρακτικών, τελετουργιών και εορτασμών, καθώς και τη συμμετοχή τους σε αθλήματα, παιχνίδια, πολιτιστικές δραστηριότητες, παιχνίδι και αναψυχή μαζί με άλλα παιδιά.

Τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 31 συχνά δίδουν χαμηλότερη προτεραιότητα σε καταστάσεις σύγκρουσης ή καταστροφής από την παροχή τροφίμων, καταφυγίων και φαρμάκων. Ωστόσο, σε αυτές τις περιπτώσεις, οι ευκαιρίες για παιχνίδι, αναψυχή και πολιτιστική δραστηριότητα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό θεραπευτικό και αποκαταστατικό ρόλο βοηθώντας τα παιδιά να ανακτήσουν μια αίσθηση ομαλότητας και χαράς μετά την εμπειρία τους από την απώλεια, την εξάρθρωση και λοιπές τραυματικές εμπειρίες.

8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

- Πόσο σημαντικό θεωρείτε ότι είναι για ένα παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στο παιχνίδι;
- Με ποιόν τρόπο θα μπορούσαμε να εξασφαλίσουμε την εφαρμογή του Άρθρου 31 σε όλα τα κράτη;

9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

- <http://psychografimata.com/2017/09/18/to-pechnidi-dikeo%C2%B5a-olon-ton-pedion/>
- <http://www.keda.uoa.gr/eclass/modules/document/file.php/TED100/%CE%94%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/%CE%A5%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/H%20%CE%A3%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CF%84%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%8D.pdf>
- <http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/91C6FF67EF29EB6CC22574660049FE7F?OpenDocument>
- Π. Νάσκου Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου Σάκουλας, Θεσσαλονίκη, 2016

10. Ηλεκτρονικές Πηγές/ Βιβλιογραφία

- ✓ <https://www.unicef.org/crc/>
- ✓ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
- ✓ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx>
- ✓ *Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ :* Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού. [online] Available at: <http://ddp.gr/%CE%B7-%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF-%CE%B7-%CE%B5-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9/>
- ✓ Εδώ θα βρείτε το βιβλίο για τα «Δικαιώματα του Ανθρώπου: Ερωτήσεις και Απαντήσεις», μετάφραση από βιβλίο της UNESCO (2013).

Μέρος Α

https://www.academia.edu/12754797/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%95%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%91%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%91_2013

Μέρος Β

https://www.academia.edu/12754849/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%95%CF%81%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%92_2013

- ✓ Εδώ θα βρείτε το βιβλίο για την «Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού : ένας δεκαπενταετής απολογισμός», 2006.

https://www.academia.edu/12754583/%CE%97_%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%AE_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A0%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%8D_%CE%AD%CE%BD%CE%B1%CF%82_%CE%B4%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B5%CF%84%CE%AE%CF%82_%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82_2006